

PREDGOVOR

Čeprav so dejavnike iz okolja začeli povezovati z rakom že v srednjem veku, je bila vzročna zveza med kajenjem in pljučnim rakom potrjena šele v drugi polovici 20. stoletja. Vse od tedaj je neizpodbitno, da ima z javnozdravstvenega vidika kajenje cigaret za zdravje prebivalstva, posebej za zbolevanje za rakom, zelo hude posledice. Zato je razumljivo, da sta ozaveščanje prebivalstva o ogrožanju zdravja s kajenjem in nudenje pomoči pri opuščanju kajenja osnovna naloga vseh lig proti raku v Evropi, ki se povezujejo v Evropsko ligo proti raku. Med njimi je seveda tudi slovenska Zveza društev za boj proti raku.

Vse evropske nevladne organizacije, ki delujejo na področju boja proti raku in se povezujejo v Evropsko ligo proti raku, so se pred petimi leti dogovorile, da vsako drugo ali tretje leto posvetijo posebno pozornost kajenju in njegovim škodljivim posledicam. Zveza slovenskih društev za boj proti raku je tako leta 2001 posvetila seminar v spomin dr. Dušana Reje problemu kajenja pri ženskah, z letošnjim pa želimo ponovno s širšega vidika osvetliti posledice, ki jih ima kajenje za zdravje, in opozoriti na najpogostejše rake, ki jih povezujemo s kajenjem.

Na začetku Tomaž Čakš med drugim prikazuje, da dolgoročna preventivna dejavnost med slovenskimi moškimi že kaže uspehe, saj se med njimi delež kadilcev vztrajno zmanjšuje. Matjaž Turel opozarja, da kajenje ni povezano samo z rakom, ampak ima številne zdravstvene posledice, ki življenje krajšajo, ob tem pa mu še manjšajo kakovost. Kaj vse vodi mladostnika, da po prvi cigareti, ki jo pokadi iz najstniške radovednosti, postane odvisnik od nikotina v odraslem obdobju, razlaga Maja Rus-Makovec, Fani Čeh pa v zaključnem delu išče možnosti, kako mladim pomagati, da vzdržijo pritisk vrstnikov in ostanejo nekadilci. Opuščanje kajenja med odraslimi moškimi že odseva v zmanjševanju zbolevanja moških za pljučnim rakom, skrbi pa nas naraščajoče kajenje med mladimi. Kakšni so trendi zbolevanja za pljučnim in drugimi raki, povezanimi s kajenjem, na podatkih slovenskega Registra raka prikazuje Vesna Zadnik.

Strokovnjaki, ki zdravijo bolnike s posamezno rakavo boleznijo, povezano s kajenjem, opisujejo najpogostejše znake, diagnostiko in načine zdravljenja: Andrej Kansky piše o raku ustne votline, Borut Štabuc o raku zgornjih prebavil, Ciril Oblak pa o raku sečnega mehurja. Matjaž Zwitter piše o novostih v zvezi z epidemiologijo in zdravljenjem pljučnega raka in razmišlja, kako zapleteni so družbeni odnosi, ko gre za nadzor nad rabo tobaka in za zmanjševanje njenih posledic.

Strokovnjaki opozarjajo, da bo trend kadilskih rakov v naslednjih deset letih določalo predvsem opuščanje kajenja med odraslimi, vendar se bodo prej ali slej – gotovo pa čez dvajset ali trideset let – pokazale posledice nedavnega in sedanjega širjenja kajenja med mladimi. Kadilci, ki so odločeni, da opustijo kajenje, imajo na voljo dvoje: poskusijo lahko sami ali pa poiščejo strokovno pomoč. Kje in kakšno lahko dobijo, na koncu razlaga Dominika Mlakar-Novak.

Prireditelji upamo, da bo vsem, ki se boste udeležili seminarja, njegova vsebina v pomoč pri vsakdanjem delu, prireditelj pa tudi prijeten dan za druženje in izmenjavo izkušenj. Želimo, da bi tudi bralcem bilo gradivo koristen vir novega znanja.

Prof. dr. Maja Primic-Žakelj, dr. med.